

Mõnda korstnapühkijate kohta Tallinna Mustpeade Vennaskonna, Tallinna rae ja Kanuti Gildi arhivaalidest.

August Alexander Kelchenri foto 1892. aastast (TLA, f 1465, n 1, s 3645 ja TLA, f 87, n 1, s 712, album).

Linaarhiivis leidub kaks fotot korstnapühkijaist, mõlemad 1890. aastatest. Neist käesoleval fotol olev korstnapühkija on tööriietes. (Teine – Georg Olkon 1891. aastast on tuletõrjuja mundris). Kuna mõlema korstnapühkija fotod on Tallinna Mustpeade Vennaskonna fotoalbumis mustpeade vendade fotode hulgas, on neidki sageli ekslikult mustpeadeks peetud. Loomulikult ei võtnud seisuseuhked vallalised kaupmehed, pealegi veel abielus olevat, korstnapühkijat, oma vennaskonda. Miks kaks korstnapühkijat vallalistest kaupmeestest mustpeade hulka sattusid pole teada.

August Kelchneri foto on tehtud ilmselt 1892. aastal, kui 41-aastane August Alexander võeti samal aastal loodud korstnapühkijate ametisse (tsunfti) ja seeläbi ka Kanuti Gildi liikmeks. August Kelchner oli päritolult eestlane – Niguliste kellalööja Abracham Kelchneri lese Anna vallaspoeg, kes sündis Tallinnas 1851. aastal. Millest ilmneb, et sellel ajal võis ka vallaslaps vähemalt korstnapühkija ja klaasepade ametis Kanuti Gildi liikmeks saada. 1880. aastal abiellus ta Saksamaalt Brandenburgist pärit Sophie Marie Kariis'iga. Perekond oli Tallinna saksa Oleviste koguduse liige ja lastest kasvatati sakslased. Vanem tütar Elfride Stepanie (abielus Hecken, 1885-1971) abiellus Hamburgi, Tütar Alice jäi vallaliseks, oli muusikaõpetaja ja Tallinna Kõrgema Muusikakooli (Konservatooriumi) õppejõud. Ta oli Imanta tn 7 maja omanik kuni 1940. aastani, kui ta asus ümber Saksamaale. Noorim tütar Erika, abielludes Christoforov, suri noorena 1924. aastal. Poeg Eugenist pole pärast leeri, 1907. aastal, enam midagi teada. August Alexander Kelchen sai 1904. aastal korstnapühkijate ameti vanemaks. Ta suri Tallinnas 1909. aastal.

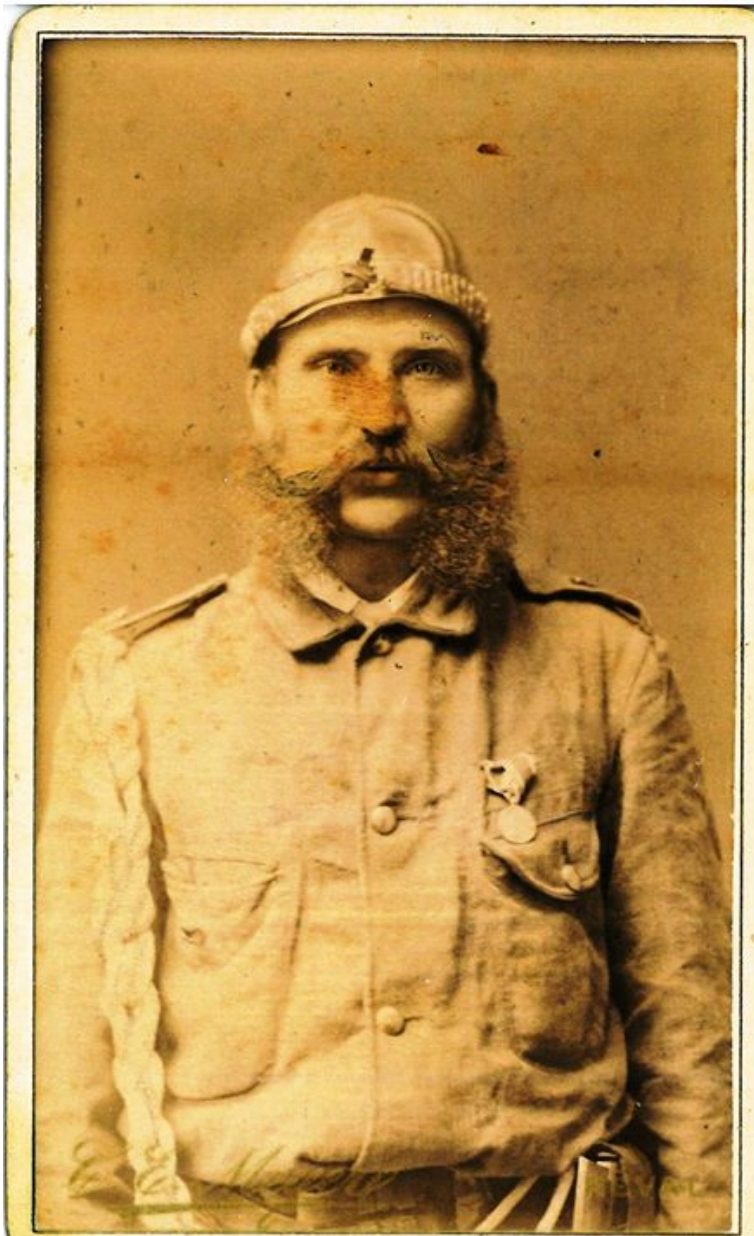
Esmakordselt märgitakse Tallinna raedokumentides korstnapühkijat nimeliselt 1402. aastal. Siis oli Oleviste kirikukihelkonna korstnapühkija Jaeldes (der Schorstenveger). 1529. aastast on teada korstnapühkija Peter ja 1546. aastast korstnapühkija Hans. Saksamaal kuulusid korstnapühkijad keskajal ja ehk enamgi varauusajal põlatud ametite hulka. Tallinnas, kus korstnapühkijad näivad kuni 19. sajandi keskpaigani olevat põhiliselt sakslased, see ilmselt nii ei olnud. Tallinna linnakodanike hulka korstnapühkijaid küll ei võetud, väljaarvatud kaks, asehalduskorra aastail, kuid see oli oletatavalt tingitud muudest asjaoludest.

Tallinna rae tuletõrjemäärusi on teada aastatest 1555, 1698, 1739 ja 1797, 1804. 1797. aasta tuletõrjemäärus on teadaolevalt esimene, mis on kirja pandud ka eesti keeles. Selle trüki ilmunud eeskirja eestikeelne pealkiri oli „Mönned öppetused, mis sest seadusest wälja on wallitsetud, mis tullekahjo pärrast Kaiserliko Tallinna ausa Rae polest iggamehele teada sai antud Jaani kuu üheksateiskümnemal pääwal 1797. aastal."

Tallinna all-linnas oli 1797. aasta ametis üks nn brandmeister, kelle ametinimetus on eest keelde tõlgitud – korstnakraapija. Nagu määruse sätetest selgub polnud see korstnakraapija mitte tavaline korstnapühkija vaid pigem „ülemkorstnapühkija“. Ta oli korstnapühkijate, keda määruhes on sulasteks nimetatud, ülem ja järelvaataja. Tema kohustus 1797. aasta määruse järele, mis oli samuti sätestatud juba 1739. aastal, oli: „lasta hoolega pühkida korstnaid, suitsulõõre ja roovialuseid ning selle järele vaadata, et need oleksid heas seisukorras, vastasel korral ta vastutas tema hooletuse läbi tekkinud kahjude eest. Tal oli õigus võtta kohtulikule vastutusele neid, kes teda ei luba korstnaid pühkima ega järelvalvet teostama.

1797. aasta tuletõrjemäärus lisas brandmeistri kohustuste hulka iga-aastase nimekirja esitamise linna politseifoogtile kõigi korstende ja suitsutorude kohta. Ta pidi ise viibima korstnapühkimise juures või kohe pärast töö lõppemist sulaste tööd kontrollima. Tulekahju korral pidi ta valvama, et kraami väljakandjad, päästjad ja abistajad oleksid ausad inimesed.

Kuna korstnapühkijad Tallinnas ei olnud iseseisvad käsitöölised, vaid pigem linnateenijad, siis oma tsunfti loomiseni jõudsid nad alles 1892. aastal. Sellest ajast on nimeliselt teada 5 korstnapühkija meistrit. 1938. aastal sisaldas Kanuti gildi arhiiv Tallinna Linnaarhiivis korstnapühkijate ameti protokoll- meistrite- ja kassaraamatut aastatest 1892-1923. Kui Kanuti Gildi arhiiv 1990. aastal Saksamaalt tagasi toodi, puudus sellest kolm korstnapühkijate ameti säilikut. Kas need arhivaalid aga 1944. aastal üldse Saksamaale viidi, pole õnnestunud välja selgitada.

161a

Verzeichniß aller Aemter wie sie in der

St. Canuty - Gilde bedient worden sind.

Das Amt der
Schornsteinfeger.

	Gilde- Bruder geworden im Jahr	Kling- Beutel bedient.	Kirchen- Convent und Stadts- Sieden Cassa bedient.	Dr. Mart. Luthers- Waisen- Anstalt bedient.	Kopfschnei- der Einhebung und Stadt- Accise bedient.	Beleuch- tungs- Verwal- tung bedient.	Quartier- Kammer. Verwal- tung bedient.	Korn- und Gottes- Kasten bedient.	Bau- meiser- schaft bedient.	Allgemei- ne Stadt- Cassa und Güter- Commis- sion bedient.	Wortfah- renschafft und Beyruizer- schafft bey der Gilde Cassa bedient.	Aeltester geworden im Jahr	Gilde- Commis- sion bedient	Zam Ael- termann gewählt im Jahr	Gestorben im Jahr	Bemerku-	
1 Georg Oskon.	1891																
2 August Alex. Kilehine.	1892											1903.				1909	
3 Carl Wacholder.	1892											1904				18. Febr. +	
4 Ferdinand Seyboth.	1892											1904					gest. d. 29. Febr.
5 Ferdinand Seyboth.	1897														?	†	
Alexander und nicht Ferdinant.												1909.					

EX. ESTHON
CIVITATIS
CANUTIENSIS

Tallinna korstnapühkijate ameti (tsunfti) liikmed 1891- 1916. Sissekanded Kanuti gildi vendadernamatus 1819-1919. (TLA, f 190, n 1, s 133, 1 160p, 161)

Tallinna Linnaarhiiv

Tallinna Linnaarhiiv